

Davacı ve Yürütmenin Durdurulmasını İsteyen : EĞİTİM SEN (Eğitim ve Bilim
Emekçileri Sendikası)

Cinnah Cad. Willy Brant Sok. No: 13 - Çankaya/ANKARA

Vekili : Av. Mahmut Nedim Eldem - (Aynı yerde)

Davalı : Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı - Bilkent/ANKARA

Vekili : Av. Gülenur Salihpaşaoğlu - (Aynı yerde)

Davanın Özeti : Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından Atatürk, İstanbul ve Uludağ Üniversitelerine gönderilen 08.09.2009 gün ve 4284 sayılı yazı ile bu yazının dayanağı 27.08.2009 gün ve 15 sayılı Yükseköğretim Genel Kurulu kararının; Milli Eğitim Bakanlığının önerisi olmadan eğitim fakülteleri ortaöğretim alan öğretmenlikleri ile fen-edebiyat ve ilahiyat fakültelerinin eşdeğer sayılması nedeniyle 2547 sayılı Yasanın 43/b maddesine aykırı olduğu, fen-edebiyat ve ilahiyat fakültelerinin herhangi bir bölümünü bitirenlere öğretmen olma olanağının tanınmasının, öğretmenliğin bir uzmanlık mesleği olma özelliğini ortadan kaldıracacağı ve eşitlik ilkesine aykırı olduğu, ortaöğretim din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliğine atanabilmek için, pedagojik formasyonun kazandırıldığı tezsiz yüksek lisans programını başarı ile tamamlama zorunluluğunun kaldırılmasının kamu yararına ve hizmet gereklerine aykırı olduğu öne sürülerek iptali ve yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Programların eşdeğer sayılmasının söz konusu olmadığı, tezsiz yüksek lisans programlarının kontenjanlarının artırılmasına karşın talebi karşılayamadığı, çalışma hayatında mezunlardan tezsiz yüksek lisans veya pedagojik formasyon eğitimi aldıklarına dair belge istendiği, Yürütme Kurulu tarafından pedagojik formasyon eğitiminde verilecek derslerin ve kredilerin belirlendiği ve öğretmenlik mesleği için gerekli bütün derslerin verildiği, Genel Kurul kararıyla da pedagojik formasyon eğitimi verilmesinin objektif kriterlere bağlandığı, yasal dayanaktan yoksun bulunan istemin reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi Yüksel IRİZ'in Düşüncesi : Dava konusu işlemlerle, fen edebiyat fakültelerinde 4 yıllık lisans eğitimi sırasında pedagojik formasyon eğitimi alanlara öğretmen olarak atanma olanağının tanınmasıyla, öğretmen olmak için, öğretmen yetiştirilmesi amacıyla kurulan ve buna uygun olarak yapılan eğitim fakültesini tercih eden ve 5 yıllık ortaöğretim alan öğretmenliği programlarını bitiren kişiler, öğretmen olarak atanma açısından aynı statüye getirilmektedir. Bu durum ise, eğitim fakültesini tercih eden ve daha uzun süre eğitim alanlar aleyhine sonuca yolaçtığından eşitlik ilkesine aykırı olduğu gibi, nitelikli öğretmenler yetişmesini engelleyeceğinden kamu yararına da aykırı olduğundan, yürütmenin durdurulması isteminin kabulü gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Hüseyin YILDIZ'ın Düşüncesi : Yürütmenin durdurulmasına karar verilebilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşmediği anlaşıldığından, istemin reddi gerekeceği düşünülmektedir.

T.C.
DANIŞTAY
SEKİZİNCİ DAİRE
Esas No : 2010/2741

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği görüşüldü:

Dava; Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından Atatürk, İstanbul ve Uludağ Üniversitelerine gönderilen 08.09.2009 gün ve 4284 sayılı yazı ile bu yazının dayanağı 27.08.2009 gün ve 15 sayılı Yükseköğretim Genel Kurulu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 27. maddesinin 2. fıkrasında; idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda yürütmenin durdurulmasına karar verilebileceği kuralı yer almıştır.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyet Anayasasının 131. maddesinde; yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yürütmek, denetlemek, yükseköğretim kurumlarındaki eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek bu kurumların Kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak maksadı ile yükseköğretim kurulu kurulur" hükmü yer almıştır.

Yine Anayasanın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10. maddesinde, herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu; hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmayacağı ve devlet organları ile idare makamlarının bütün işlem ve hizmetlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun hareket etme zorunluluğunun bulunduğu düzenlemesine yer verilmiştir.

2547 sayılı Yükseköğretim Yasasının 43/b maddesinde; aynı meslek ve bilim dallarında, eğitim-öğretim yapan üniversitelerde, eğitim-öğretim, metod, kapsam, öğretim süresi ve yıl içindeki değerlendirme esasları bakımından eşdeğer olması ve öğrenimden sonra kazanılan unvanların aynı ve elde edilen hakların eşdeğer sayılması hususu üniversitelerarası kurulun önerisi üzerine, öğretmen yetiştiren birimler için belirlenen esasların tespiti Milli Eğitim Bakanlığı ile de işbirliği yapılarak, yükseköğretim kurulunca düzenleneceği kuralı yer almıştır.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasasının "öğretmenlik" başlıklı 43. maddesinde; "Öğretmenlik, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler. Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır. Yukarıda belirtilen nitelikleri kazanabilmeleri için, hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır. Bu öğrenim lisans öncesi, lisans ve lisans üstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere de imkan verecek biçimde düzenlenir. Öğretmenlik mesleği; adaylık döneminden sonra öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen olmak üzere üç kariyer basamağına ayrılır. Adaylık dönemini başarıyla tamamlayanlar mesleğe öğretmen

T.C.
DANIŞTAY
SEKİZİNCİ DAİRE
Esas No : 2010/2741

olarak atanır. Kariyer basamaklarında yükselmeye kıdem, eğitim, lisansüstü eğitim, etkinlikler (bilimsel, kültürel, sanatsal ve sportif çalışmalar) ve sicil (iş başarımı) puanları ile sınav sonuçları esas alınır. Değerlendirme 100 tam puan üzerinden yapılır. Değerlendirme puanının % 10'unu kıdem, % 20'sini eğitim, % 10'unu etkinlikler, % 10'unu sicil (iş başarımı) ve % 50'sini de sınav puanı oluşturur. Kariyer basamaklarında yükselecekler değerlendirme puanlarına göre başarı sıralamasına alınır. Değerlendirmeye alınmak için sınav tam puanının en az % 60'ını almış olmak şartı aranır. Sınav yılda bir defa olmak üzere ÖSYM'ce yapılır. Alanında ya da eğitim bilimleri alanında tezli yüksek lisans öğrenimini tamamlamış öğretmenlerden uzman öğretmenlik, doktora öğrenimini tamamlamış olan öğretmenlerden ise başöğretmenlik için sınav şartı aranmaz. Bu durumda olan öğretmenler kıdem, etkinlikler (bilimsel, kültürel, sanatsal ve sportif çalışmalar) ve sicil (iş başarımı) ölçütlerine göre değerlendirilir." hükmü yer almaktadır.

Aynı Yasanın "öğretmenlerin nitelikleri ve seçimi" başlıklı 45. maddesinde ise; "öğretmen adaylarında genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon bakımından aranacak nitelikler Milli Eğitim Bakanlığınca tespit olunur. Öğretmenler, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarından ve bunlara denkliği kabul edilen yurtdışı yükseköğretim kurumlarından mezun olanlar arasından, Milli Eğitim Bakanlığınca seçilirler. Yüksek öğrenimleri sırasında pedagojik formasyon kazanmamış olanların ihtiyaç duyulan alanlarda, öğretmenliğe atanmaları halinde bu gibilerin adaylık dönemi içinde yetişmeleri için Milli Eğitim Bakanlığınca gerekli tedbirler alınır. Hangi derece ve türdeki eğitim, öğretim, teftiş ve yönetim görevlerine, hangi seviye ve alanda öğrenim görmüş olanların ne gibi şartlarla seçilebilecekleri yönetmelikle düzenlenir." kuralına yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, Atatürk, İstanbul ve Uludağ Üniversitesi Rektörlüklerinin, Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programlarında verilen pedagojik formasyon derslerinin, 2009-2010 eğitim-öğretim yılından itibaren, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 80 sayılı Kararı (Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Eğitim Kurumlarına Öğretmen Olarak Atanacakların Atamalarına Esas Olan Alanlar ile Mezun Oldukları Yükseköğretim Programları ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslere İlişkin Esaslar) eki çizelgede yer alan mezun olunan yükseköğretim programlarından pedagojik formasyon programını tamamlayanlar koşulunun yer aldığı programlar için uygulanmak üzere üniversiteleri fakültelerinde lisans eğitim-öğretimi sırasında verilmesi konusundaki tekliflerinin incelenmesi neticesinde, dava konusu kararla tekliflerin uygun görülmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda aktarılan 1739 sayılı Yasa hükümlerinde, öğretmenlik, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği olarak düzenlenmiş ve öğretmenlik mesleğine hazırlığın genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanacağı ve belirtilen bu nitelikleri kazanabilmeleri için, hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanmasının

T.C.
DANIŞTAY
SEKİZİNCİ DAİRE
Esas No : 2010/2741

esas olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, Öğretmenlik mesleğinin niteliği göz önünde bulundurularak, öğretmenlik mesleği; adaylık döneminden sonra öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen olmak üzere üç kariyer basamağına ayrılmış ve öğretmenlerin nitelikleri ve seçimi yasada özel olarak düzenlenmiştir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasasında özel bir ihtisas ve kariyer mesleği olarak düzenlenen öğretmenlerin nitelikli bir şekilde yetiştirilmelerinin sağlanması amacıyla eğitim fakülteleri kurulmuştur. Ülkemizde kurulan ilk eğitim fakültesi olan Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesine ilişkin kadro kanununun gerekçesinde, eğitim fakültesinin amaçları; üniversite öğrencilerinden, ileride öğretmen olmak isteyenlere öğretmenlik formasyonunu vermek, mezuniyet sonrası eğitimin memleketimizde sağlanmasına çalışarak eğitimde doktora payesini bahşedecek ihtisas öğreniminde bulunmak, her dereceden eğitim ve öğretim kurumlarına öğretmen ve öğretim üyesi yetiştirmek olarak belirtilmiştir.

13-17 Kasım 2006 tarihleri arasında yapılan 17. Milli Eğitim Şurasında eğitimde niteliğin artırılması ile ilgili olarak ise; eğitim fakültelerinin öğrenci kontenjanlarının belirlenmesinde ülkenin kısa ve uzun vadeli gereksinimleri ve eğitimin niteliğinin artırılması hedeflerinin göz önüne alınması, öğretmen adaylarının seçiminde akademik başarının yanı sıra öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği kişisel niteliklerin ölçülmesine ve değerlendirmesine yönelik mekanizmaların oluşturulması, bu kapsamda, öğretmenlik programlarına girişteki seçme sürecinin yeniden gözden geçirilmesi, tezsiz yüksek lisans programlarının yarattığı sorunların ve sonuçların incelenmesi ve bu konuda gerekli düzenlemelerin yapılması, öğretmenliğin bir uzmanlık mesleği olarak lisansüstü düzeyi kapsayacak bir eğitim programına bağlanması, eğitim fakültelerinin, üniversite bünyesinde eğitim ve öğretimin niteliğine katkı sağlayan önemli bir akademik birim olacak şekilde yapılandırılması, öğretmen yetiştirmede kaliteyi yükseltmek, eğitim ve toplum yaşamına katkı sağlamak amacıyla eğitim fakültelerinin, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının yanı sıra üniversitelerin diğer fakülteleriyle, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapması, eğitim fakültelerinin programlarının, öğrencilerin yaratıcılıklarını, düşünme becerilerini, yazılı ve sözlü anlatım güçlerini geliştirecek şekilde düzenlenmesi gerektiği hususları karara bağlanmıştır.

Öte yandan, fen edebiyat fakülteleri ise, öğrencilerin seçtikleri bilim dallarında yetkin bir eğitim alarak, alanlarında uzman bilim insanları olarak yetiştirilmelerinin sağlanması amacıyla kurulmuş ve eğitimin içeriği de buna uygun olarak düzenlenmiştir.

Eğitim fakülteleri ile fen edebiyat fakültelerinin kuruluş amaçları ve eğitimin içeriğine ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda, öğretmen ihtiyacının öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulan ve eğitim müfredatı buna uygun olarak düzenlenen eğitim fakültelerinden karşılanması, ancak eğitim fakültelerinden mezun olanların ihtiyacı karşılamaması durumunda ise, fen edebiyat fakültesini bitirenlerin mezuniyetten sonra pedagojik formasyon eğitimi almaları şartıyla öğretmen olarak atanabilmesi kuruluş amaçlarına daha uygun olacaktır.

T.C.
D AN I Ő T A Y
SEKİZİNCİ DAİRE
Esas No : 2010/2741

Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtildiği üzere, Anayasanın 10. maddesinde yer alan, Devlet organları ve idare makamlarının bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda olduklarına ilişkin kuralın amacı, birbirinin aynı durumunda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını, ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Aynı durumda olanlar için farklı düzenleme eşitliğe aykırılık oluşturur. Anayasa'nın amaçladığı eşitlik, mutlak ve eylemli eşitlik değil hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik çiğnenmiş olmaz. Başka bir anlatımla, kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanlar arasında değişik uygulamalar yapılamaz.

Bu durumda, eğitim fakülteleri ve fen edebiyat fakülteleri ile ilgili yapılan açıklamalar ~~MA~~ göz önüne alındığında, dava konusu işlemler, fen edebiyat fakültelerinde 4 yıllık lisans eğitimi sırasında pedagojik formasyon eğitimi alanlara öğretmen olarak atanma olanağının tanınmasıyla, öğretmen olmak için, öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulan ve buna uygun olarak yapılan eğitim fakültesini tercih eden ve 5 yıllık ortaöğretim alan öğretmenliği programlarını bitiren kişiler, öğretmen olarak atanma açısından aynı statüye getirilmektedir. Bu durum ise, yükseköğretimin örgütlenişine yön veren ilke ve esaslara aykırı bir sonuca yol açacağı gibi eğitim fakültesini tercih eden ve daha uzun süre eğitim alanlar aleyhine sonuca da yolaçacağından eşitlik ilkesine aykırıdır. Ayrıca, belirtilen durumun nitelikli öğretmenlerin yetişmesini engelleyeceği gözönünde bulundurulduğunda kamu yararına da aykırıdır.

Diğer taraftan, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından işlemin gerekçesi olarak, yükseköğretim kurumlarında yürütölen ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programlarının kontenjanlarının tüm imkanlar kullanılarak artırılmasına rağmen talebi karşılayamadığı belirtilmiş ise de, yukarıda yapılan açıklamalar karşısında yerinde görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 27. maddesinde belirtilen koşullar gerçekleşmiş olduğundan, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından Atatürk, İstanbul ve Uludağ Üniversitelerine gönderilen 08.09.2009 gün ve 4284 sayılı yazı ile bu yazının dayanağı 27.08.2009 gün ve 15 sayılı Yükseköğretim Genel Kurulu kararının yürütölmesinin durdurulmasına 20.10.2010 gününde oybirliği ile karar verildi.